

Gamlegården • Österäng

UTVECKLINGSPROGRAM

I kortform

Österängs Ångsåg Ideell förening

Version 2007-03-06

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<i>INLEDNING</i>	2
Fastigheten.....	2
Ägare	2
Styrelse och kontaktuppgifter	2
<i>ÖVERGRIPANDE HISTORIK</i>	2
<i>INVENTERINGAR</i>	3
1978 – INDUSTRIMINNEN I GÖTENE KOMMUN.....	3
2006 - AGRAR SMÅINDUSTRI I VÄSTRA GÖTALAND.	4
<i>SAMARBETSPARTNERS</i>	4
Hantverksskolan Dacapo	4
<i>VISIONER</i>	4
<i>HANDLINGSPLAN</i>	5
STOPPA	5
Ångsågsbyggnad 1860.....	5
Vagnslider 1845.....	5
Sågförråd 1845.....	5
Cirkelsåg 1920-talet.....	5
ÅTERSTÄLLA	5
Ångsåg	5
Vagnslider.....	6
Stall.....	6
Fattigstuga/Svinhus.....	6
Cirkelsåg.....	6
Maskinskjul	6
Sågförråd	6
Gårdsplan.....	6
BRUKA	6
DOKUMENTERA	7
Byggnader och teknik.....	7
Historiska dokument.....	7
Foto och film	7
<i>TIDSPLAN</i>	7
<i>FINANSIERING</i>	7
BEVILJADE ANSLAG	7
KOSTNADER SAMMANSTÄLLNING.....	8

På föreningens hemsida finns alltid den senaste versionen av denna handlingsplan i ”fullversion” och i ”kortform”. Ångsågsföreningens egen hemsida har adressen www.angsag.se

INLEDNING

Projektet Österängs Ångsåg formaliserades under hösten 2005 men initierades långt tidigare. Tanken med att restaurera Sveriges idag äldsta bevarade ångsågsbyggnad med tillhörande omgivningar som en tidsmarkör för Sveriges tidiga industriella utveckling väcktes redan under sent 1990-tal och en avsevärd mängd ideellt förarbete ligger till grund för projektets formella start 2005-10-11. Detta utvecklingsprogram är framtaget av styrelsen för Österängs Ångsågsförening som ett led i ett målmedvetet arbete att återställa, förmedla och utveckla verksamheten kring ångsågen. Utvecklingsprogrammets mål är att utgöra en konkret grund för planeringen och genomförandet av de åtgärder som krävs för att lyckas med projektet i sin helhet. Samtidigt möjliggör programdokumentet att projektet blir individoberoende dvs projektet överlever på egna meriter och är inte beroende av de entusiaster som idag driver projektet framåt.

Fastigheten

Byggnaderna dvs ångsåg, cirkelsåg, sågförråd, stall, vagnslider och fattighus (använts som Svinhus) tillsammans med tomtmark om ca 1,8 ha är inköpta av föreningen (se översikt över Gamlegården). Fastighetens adress är Österäng, Gamlegården 2, 533 97 Götene.

Ägare

Österängs Ångsåg Ideell Förening, reg-nr 802429-1604
Österäng, Gamlegården 2, 533 97 Götene.

Styrelse och kontaktuppgifter

Nuvarande styrelse:

Ordf.	Erik Bergholtz	070-660 49 40	erik.bergholtz@gmail.com
Skr.	Marianne Löfgren	070-218 79 08	m.lofgren@hotmail.com
Kassör	Nils-Eric Andersson	070-882 49 05	nils-eric.andersson@mariestad.se
Ledamot	Eva Bergholtz	070-650 60 79	eva.bergholtz@gmail.com
Ledamot	Richard Andersson	070-318 25 08	richard.andersson@innovationsresursen.se
Suppl.	Mikael Skoog	0730-59 76 17	urskoogen@yahoo.se
Suppl.	Göran Harald	070-958 72 48	goran.harald@lidkoping.se
Revisor	Lars-Inge Bly	070-945 04 07	lars-inge.bly@mariestad.se

ÖVERGRIPANDE HISTORIK

1840-1845 Österängs egendom grundas av två grevar Hamilton, ägare 1840-1871, genom sammanslagning av mark från Kronan samt ett antal gårdar under Forshem socken. Egendomen blev ett av Sveriges större jordbruk under 1800-talets senare del.

1845 Gamlegården (del av Österängs egendom) står färdigt och är troligen huvudgård fram till 1851 då nya gården "Nygården" står färdig. Såg, kvarn, snickeri och smedja fanns på Gamlegården från egendomens start.

1850-70-talet Österäng blev under denna period säte för ett föregångsjordbruk som uppmärksammades vida utom länets gränser och lockade långväga gäster på besök. Österäng blev utgångspunkt för den moderna riktningen inom länets lantushållning.

1860 byggdes den i dag stående ångsågen/kvarnen. Den drevs av en lokomobil levererad från Trollhättans mekaniska verkstad. Under 1800-talets senare del lär en betydande export av virke till bl.a. England skett.

1871 ombildades "Österäng" till ett aktiebolag "AB Österäng". Flera av denna tids svenska "riskkapitalister" finns med som aktieägare.

1884 nyemission i AB Österäng.

Vid **1950-talet** mitt upphör Österäng som en självständig brukningsenhet och uppgår i Råbäcks egendom.

1993 köps Österängs Egendom av familjen Janson på Kårtorp säteri.

1995 hyvlas den sista brädan i fyrkutterhyveln och allt arbete i såg och snickeri upphör.

INVENTERINGAR

Sammandrag ur utförda inventeringar.

1978 – INDUSTRIMINNEN I GÖTENE KOMMUN

Riksantikvariens dokumentationsbyrå

ÖSTERÄNGS SÅG

Läge: Forshems s:n, Årtorp 2:1, 65045 13676 (**nuvarande VARAN 2:1**)

Genom nyodling skapades vid 1800-talets mitt det vidsträckta godscomplexet Österäng. Moderna jordbruksprinciper tillämpades här för första gången i stor skala i Skaraborg. Gårdsanläggningen är inte fokuserad i något stort corps-de-logi. Dominerar gör istället ekonomibyggnaderna vid Österängs båda brukningscentra **Gammelgården** och Nygården. Vid Nygården ligger bland annat Österängs blygsamma manbyggning samt det märkliga mejeriet (se dito). Vid **Gamelgården** finns utöver ladugårdar, arbetarbostäder och gårdsverkstad ett äldre sågverk av stort teknikhistoriskt värde. Denna såg utgör ett mellansteg från äldre tiders enbladiga vattendrivna träramsågar till industrialismens ångdrivna sågar med gjutjärnsramar. **Österängssågen** är dessutom en av Sveriges äldsta bevarade ångsågar. Typiskt nog fanns i verket även inrättat en kvarn ned tre par stenar. Sågverket tillkom troligen under godscomplexets första år men avbrändes därefter. Den nuvarande anläggningen byggdes eventuellt på 1860-talet, varefter en omfattande exportsågning lär ha ägt rum.

Det kombinerade såg- och kvarnhuset är uppfört i två plan med rektangulär grundplan och sadeltak täckt med tvåkupiga pannor, Undersågen är murad av sten medan kvarndelen och sågvinden är av plankkonstruktion med faluröd panel på förvandring. Sågverket var inrättat med en lokomobil driven flerbladig halvstativram av järn. Både lokomobilen och ramen var utgångna från Trollhättans Mek Verkstad, anlagd 1847. Rörelsen överfördes från lokomobilen med rem till en huvudaxel, lagrad i takstolen. Axeln var avslutad med ett vevhjul vari ramens vevstake var fästad. Vid sågning fästes timret i en stockkälke av trä som löpte på järnhjul fästade i golvet. För frammatningen fanns kuggstänger på kälkens undersida. Stängerna påverkades av kugghjul på ett matarhjul som framdrevs av en excenterdriven spännare. För stockkälkens återmatning fanns en ständigt löpande rem som vid frammatning gick på en nollskiva. För timrets upphalning till sågvinden fanns en vinsch med friktionskoppling. Den var monterad ovanför ramen. Vidare fanns på sågvinden en spånhyvel.

Tyvärr är den ovan beskrivna sågutrustningen nedskrotad. Bevarat är dock det mycket ovanliga enkla kantverket. Vid kantning fastspändes i brädans vardera ända järntänger som löpte i en järnskodd skåra. Brädan framdrogs därefter av ett handdrivet kättingspel. Klingan drevs via en remtransmission av lokomobilen som stod uppställd i bottenvåningen.

Röken från lokomobilens eldstad bortleddes via ett plåtrör ut genom en hög fyrkantig murad skorsten av grovhuggen sten. En motsvarande skorsten finns vid Österängs mejeri. I undersågen finns ett större rum där brännort för lokomobildriften förvarades. Torven upptogs på Österängs marker. På såghusets västra gavel finns en smärre utbyggnad vari grispotatis kokades med lokomobilånga. På sågvinden har ramen ersatts av en eldriven fyrkutterhyvel (Götened).

Kvarnverket var inrättat i byggnadens nordöstra del. Det utgjordes av två konventionellt uppställda stenpar på sågvindsplanet samt ett kompakt stenpar i bottenvåningen. Endast det sistnämnda paret är intakt. Samtliga stenar drevs via remmar av lokomobilen. Kvarnen nyttjades för fodermalning. Invid det gamla såghuset ligger en mindre eldriven cirkelsåg samt en intressant gårdsverkstad. Den är inrymd i en tredelad rektangulär träbyggnad med eternittak och gjuten grund. I mitten är inrättad en smedja medan ytterrummen innehåller snickeri respektive mekanisk verkstad. I båda finns remdrivna maskiner.

Österängs såg är genom sin utformning av stort teknikhistoriskt intresse. Genom arkivstudier m.m. kan anläggningens historia klarläggas och dess konstruktioner vidare belysas.

2006 - AGRAR SMÅINDUSTRI I VÄSTRA GÖTALAND.

Rapport inom projektet: Natur- och kulturarvsförvaltningen Västra Götalandsregionen, Forsviks Industriminnen, Uppdragsverksamheten 2006:1

Österängs ångsåg och ångkvarn, "Gamlegården", Varan 2:1;

Forsshems socken, Götene kommun Såg/kvarn: x-6504485 y-1367624

Nuvarande anläggning byggdes 1860 och hade redan från början lokomobildrift. Den första lokomobilen som drevs mellan 1860 och 1903 var levererad av Trollhättans mekaniska verkstad. Därefter ersattes den av en Munktells ånglokomobil som var i drift ungefär fram till slutet av 1930 eller början av 1940-talet. Denna lokomobil finns idag på Rubens maskinhistoriska museum i Götene. Sågutrustningen utgjordes av en flerbladig halvstaktivram med drivning i överdelen. Denna finns dock inte kvar. Det gör däremot kantverket, en fyrkutterhyvel från Götene mek verkstad, Götene samt mängder av profilstål och mallar av olika slag. I ångkvarnen maldes foder. Den drevs med tre stenpar – två placerade på andra våning samt ett på bottenvåningen. Stenparet i markplanet finns kvar, medan de två övre är borta. Kvar på andra våning finns emellertid lyftvalsen för uppfodring av säckar. Där finns också en stämangel. Intill ångsågen finns ett mycket förfallet skjul, som inrymmer en eldriven cirkelsåg. På gården finns också en byggnad som inrymmer smedja, snickeri och mekanisk verkstad. Anläggningen är uppförd 1941. Smedjan utgörs bland annat av två ässjor samt mängder av verktyg. Hammare och städ finns enligt muntlig uppgift numera på det närliggande godset Råbäck. I snickeriet finns inga ursprungliga maskiner kvar. Däremot finns mängder av handverktyg i original samt fungerande bandsåg, rikthyvel och planhyvel. I verkstaden återfinns bland annat en svarv, en pelarborrmaskin och en slipmaskin, samtliga remdrivna. Svarven har beteckningen *Wilh. Sonesson & Co, Malmö* och pelarborrmaskinen heter *NHB*, där de tre versalerna sitter ihop och bildar en logotyp. En nybildad förening – "Österängs Ångsågs ideella förening" – skall inom kort överta ansvaret för ångsågen samt ett sågförreåd, ett stall, ett vagnslider, en f d fattigstuga samt ovan nämnda skjul med tillhörande cirkelsåg.

Österängs ångsåg placeras i Prioritet 1:

Anläggningar där både betydande historiska egenskaper och kulturella värden kan identifieras, det vill säga sådana anläggningar som har naturliga förutsättningar att kunna utvecklas till besöksmål – eller som redan är det – och/eller där en fortsatt eller förändrad drift har goda förutsättningar att realiseras.

SAMARBETSPARTNERS

Samtliga aktiviteter sker i föreningens regi men en förutsättning är ett nära samarbete, både praktiskt och finansiellt, med Forsviks industriminne, Grevillis fond, Götene kommun, Hantverksskolan Dacapo (Göteborgs Universitet), Länsstyrelsen, Sparbanksstiftelserna, Västergötlands museum, mfl.

Hantverksskolan Dacapo

Redan från start har hantverksskolan Dacapo, numera organisatoriskt placerad under Göteborgs Universitet, visat stort intresse för ångsågen och övrig kringliggande byggnader. Man har visat stort intresse att kunna förlägga forskningsprojekt till dessa byggnader. Ångsågen med kringliggande byggnader är av extra stort värde då de ligger endast 30 minuters bilresa från hantverksskolan.

VISIONER

- Gamlegården, som den ursprungliga delen av AB Österäng, har unika värden bla genom Sveriges äldsta bevarande Ångsåg.
- Österängs Ångsåg är det mest kompletta minnet över agrar småindustrihistoria i regionen
- Österängs Ångsåg är den mest attraktiva "upplevelsebaserade" turistattraktionen i kommunen
- Österängs Ångsåg är det mest kompetenta kunskapscentrat inom gammal sågteknik i regionen.
- Vid Österängs Ångsåg genomförs de mest attraktiva publika kurserna i gammal sågteknik i regionen

- Ett utvecklat samarbete med Hantverksskolan Dacapo som årligen förlägger kurser i gammal sågteknik till Österängs Ångsåg
- Ett etablerat samarbete med Högskola och Universitet som återkommande bedriver forskningsprojekt vid Österängs Ångsåg inom adekvata områden, tex gammal sågteknik eller byggteknik
- En väl fungerande kunskapsöverföring av gamla såg och byggnadstekniker till hantverkare i regionen

HANDLINGSPLAN

Huvudaktiviteterna för hela projektet är ”**stoppa, återställa, bruka**”.

En viktig del i projektet är att försöka så långt som möjligt dokumentera det historiska skeendet på Österängs egendom både i dåtid och nutid i byggnader och mark bland folk och få. Så snart taken är restaurerade erhålls en tidsfrist att planera och förbereda kommande verksamheter noggrant.

Taken bör åtgärdas i följande ordning: Ångsågen, Vagnslidret, Stallet, Svinhuset, Sågförrådet

STOPPA

Ångsågsbyggnad 1860

Hantverksskolan Dapaco har genomfört kurs i skadeinventering vid Gamlegården där bla ångsågen var ett av de studerade objekten. Sammanfattningsvis kan sägas att allvarliga skador finns dels på tak och takkonstruktion och dels på vissa delar av stommen. Här finns därför omfattande svamp- och rötangrepp som behöver åtgärdas å det snaraste. Tillsammans med Dacapos skadeinventering finns också åtgärdsförslag inkl kalkyl.

Vagnslider 1845

Även vagnslidret är skadeinventerat av hantverksskolan Dacapo och även här är taket den absolut viktigaste åtgärden initialt. Takteglet behöver plockas ned och på flera ställen behöver undertaket repareras/bytas.

Fattigstuga - Svinhus 1892

Svinhuset saknar idag tak. Om byggnaden skall sparas och restaureras bör åtminstone en tillfällig takkonstruktion uppföras.

Sågförråd 1845

Sågförrådet flyttat inom Gamlegården till nuvarande plats någon gång under sent 1920-tal eller tidigt 1930-tal. På det spånbelagda taket ligger idag ett tak av korrugerad plåt som är i god kondition. På sikt är det önskvärt att den ursprungliga typen av takbeklädning återställs.

Cirkelsåg 1920-talet

Cirkelsågsbyggnaden med tillhörande sågbord som finns invid Ångsågen är idag i så dåligt skick att den till största delen kommer att behöva återbyggas från grunden. Se ”Återställa”.

ÅTERSTÄLLA

Ångsåg

När byggnaden är säkrad är inriktningen att återställa form och funktion. Ångsågsbyggnaden är i stort sett orörd efter att den kommersiella verksamheten upphört varför osedvanligt mycket av kringutrustningen fortfarande finns kvar tex kantverket, sågklingor, profilstål till 4-kutterhyvel, en i stort sett komplett kvarn, nio kvarnstenar mm. Totalt sett finns stora förutsättningar att driva igång ångsågens hela maskinpark om byggnaden säkras för fortsatt förfall. Det bör alltså finnas goda möjligheter att återställa ångsågen till form och funktion både till exteriör och till interiör.

Vagnslider

När väl byggnaden säkrats från vidare förfall finns förutsättningar att återställa byggnaden till ursprungligt skick. Byggnaden kommer sedan att ingå som en del i helhetsbilden av gårdsmiljön från storgårdsbildning kring 1800-talets senare hälft.

För att säkra byggnaden bör man snarast täcka hela taket med pressningar tills man bestämt om det är tegeltaket, spåntaket, eller vasstaket man skall ha. Åtgärder för att reparera stommen från sättningskador samt dränera runt byggnaden bör genomföras.

Stall

Under gårdens glansperiod fanns ett 50-60-tal arbetshästar fördelat på de olika gårdarna vid egendom för brukandet av den egna arealen inklusive det omfattande skogsbruket. För att få fram lämpliga arbetshästar startades vid 1800-talets mitt i samarbete med Hushållningssällskapet på egendomen ett av Sveriges första mer omfattande avelsarbeten på importerade hästraser. Det bör finnas både möjlighet och vetenskapligt intresse att utreda denna verksamhet mer grundligt, tex ur historiskt, ekonomiskt, eller veterinärmedicinskt perspektiv. Stallet bör återställas, åtminstone exteriört för att ge ett betydande bidrag till helhetsbilden av det dåtida föregångsjordbruket AB Österäng. Det är möjligt att man kommer att kunna inreda stallet till museum, utställnings- och/eller undervisningslokaler för att främja framtida verksamhet kring ångsågsprojektet.

Fattigstuga/Svinhus

Byggnaden byggdes från början som fattighus men då AB Österäng var så pass framgångsrikt och grevarna Hamilton humana i sin människosyn fanns inte behovet för fattigvård på detta sätt under andra hälften av 1800-talet. Byggnaden kom istället att användas till Svinhus. Huset bör återföras för att främja tänkt framtida verksamhet vid ångsågen.

Cirkelsåg

Sedan den sista lokomobilen tjänat ut och ramsågsblocket skrotats kring 1940 har en cirkelsåg uppförts med eget såghus. Själva sågutrustningen har stått väderskyddad i en byggnad med delvis öppna sidor. Bilder på cirkelsågen i god kondition finns från 1960-tal men idag är både såghus och rullbana i mycket dåligt skick. Föreningen avser att söka pengar ur Grevilli Fond, Sparbanksstiftelsen Skara samt från länsstyrelsen för att kunna återställa cirkelsågen i brukbart skick.

Maskinskjul

Under tröskning användes lokomobilen att driva ett mekaniserat tröskverk. Detta skedde från en separat uppställningsplats dvs maskinskjulet.

Sågförråd

Denna byggnad är redan idag i gott skick.

Gårdsplan

Föreningen äger utöver byggnadsbeståndet även marken ca 1,8 ha i och omkring gårdsmiljön varför det också är naturligt att återställa gårdsplanen. Restaureringen består främst i röjningsarbeten, dränering, grusning mm.

BRUKA

Det är projektets avsikt att återställa hela gårdsmiljön och göra den publikt tillgänglig. Förmodligen kommer huvudattraktionen vara Sveriges idag äldsta bevarade ångsåg med alla kringfunktioner. När miljön och tekniken är restaurerad och återställd är nästa steg att arbeta med ”kunskapsrestaurering” dvs. att lära om och förvalta den gamla hantverkstraditionen kring virkeshantering i den agrara industrialiseringsperioden runt mitten av 1800-talet. Verksamhet bör/kan också utgöra en betydande plattform för den universitetsnära forskningen kring de områden som nämnts tidigare i rapporten tex. gammal sågteknik, byggnadsteknik eller agrar ekonomisk historia.

DOKUMENTERA

Byggnader och teknik

En viktig del av projektet är att dokumentera de tekniker som använts i byggandet av de olika husen men också i de tekniker som krävs för att renovera och återföra husen till sitt ursprung.

En mycket viktig samarbetspartner i detta arbete är hantverksskolan Dacapo i Mariestad.

Historiska dokument

Parallellt med det praktiska arbetet med att bevara bebyggelsen pågår ett arbete med att leta och sammanställa information om gårdens historiska framväxt. På landsarkivet i Göteborg finns stora delar (26 hyllmeter) av arkivet efter AB Österäng från perioden 1871 till sent 1950 tal

Historiken kring ångsågens framväxt är i sig så intressant att den kräver särskild uppmärksamhet. Gårdens starka koppling till Hushållningssällskapets arbete och framväxt i länet genom grevarna Hamiltons arbete på gården och i Hushållningssällskapets styrelse gör att det bör finnas både möjlighet och vetenskapligt intresse att utreda denna verksamhet mer grundligt.

Foto och film

För att i bild och film kunna dokumentera projektet och hur det fortskrider har kontakt tagits med en filmare och en journalist. Syftet med detta är att dels få samla in foton och information från de som har arbetat, bott eller på annat sätt har minnen och historier från gården, men också att visa det arbete som föreningens medlemmar gör för att bevara en spännande historia och unik miljö. Kostnaden för filmarens arbete med att dokumentera de "gamlas minnen" är satt till 25.000:-

TIDSPLAN

År 0 (2005-2006)

- Projektering, inledande finansiering, akuta åtgärder

År 1 (2006-2007)

- Säkra ångsågsbyggnaden så att förfallet ej fortsätter, reparation av tak, byte av rötskadade delar i stomme, ...
- Säkra skorstenen.
- Antikvarisk inventering och dokumentering av ångsågen samt delvis prioriterade kringliggande byggnader

År 2-4 (2007-2010)

- Säkra övriga byggnader från fortsatt förfall.
- Återbygga ramsågens maskineri.
- Antikvarisk inventering och dokumentering av övrigt byggnadsbestånd

År 5-10 (2010-2016)

- Restaurera och utveckla området för olika verksamheter samt ökad tillgänglighet

FINANSIERING

Projektet måste finansieras till fullo av externa medel.

Föreningen sätter in eget arbete, engagemang och projektledning

BEVILJADE ANSLAG

(2006-12-03)

Grevilli´s fond 20 000:- (framtagning av projektunderlag)

Länsstyrelsen i Västra Götaland 100 000:- exkl antikvarisk kontroll (säkring av ångsågsbyggnad)

KOSTNADER SAMMANSTÄLLNING

	Beräknat tot	Finansierat
Fastighetsbildning		
Inköp av "fastigheten"	1 kr	1 kr
Avstyckning	15 000 kr	15 000 kr
Lagfartskostnader	3 000 kr	3 000 kr
Inköp av utrustning		
Byggnadsställning	80 000 kr	
Ångsåg		
Skyddsåtgärder skorsten: dränering runt skorsten, gjutning av skyddsklack	20 000 kr	
Skyddsåtgärder tak: täcka hela taket med pressningar	20 000 kr	5 000 kr
Renovering av tak	300 000 kr	
Renovering av skorsten	300 000 kr	
Renovering av stomme	200 000 kr	100 000 kr
Återställande av ångsågens och kvarnens maskineri	1 500 000 kr	
Vagnslider		
Skyddsåtgärder: täcka hela taket med pressningar	40 000 kr	
Renovering av byggnadsstomme	400 000 kr	
Renovering av tak		
	Alt 1 tegeltak	400 000 kr
	Alt 2 spåntak	700 000 kr
	Alt 3 vasstak	1 200 000 kr
Stall		
Skyddsåtgärder: nermontering av tak o takstolar samt täckning av murar	100 000 kr	
Återställa byggnaden exteriört , tak	500 000 kr	
Renovering av gjuthus väggar	500 000 kr	
Fattigstuga/Svinhus		
Skyddsåtgärder: skyddstäckning på murarna med pressning	15 000 kr	
Rekonstruktion	500 000 kr	
Cirkelsåg		
Skyddsåtgärder: dokumentation och uppmätning skydd med pressning.	15 000 kr	
Rekonstruktion	150 000 kr	
Maskinskjul		
Rekonstruktion eller inköp av originalbyggnad (finns i Österäng)	150 000 kr	
Sågförråd		
Yttre underhåll	20 000 kr	
Återställa byggnaden tak (idag plåttak från 1960-talet)		
	Alt 1 tegeltak	250 000 kr
	Alt 2 spåntak	450 000 kr
	Alt 3 vasstak	800 000 kr
Gårdsplan mm		
Restaurering (dränering, grusning mm)	200 000 kr	
Parkering	100 000 kr	
Informationstavla	5 000 kr	
Damm		
Restaurering, utgrävning och förstärkning	200 000 kr	
Foto, film och informationsmaterial		
Dokumentera projektet och arbetsprocessen	100 000 kr	
Dokumentera "de gamlas minnen"	25 000 kr	
Framtagande av informationsmaterial	25 000 kr	
Uppskattad kostnad exkl. skyddsåtgärder		
	Min ~	6 000 000 kr
	Max ~	7 300 000 kr
Kostnader för direkta skyddsåtgärder		210 000 kr